

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	1	2	4
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	2
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 2nd Semester
(2053)

GEOGRAPHY (In all Mediums)

Paper : IV Cartography—II

(Only for USOL Candidates)

Time Allowed : Three Hours] [Maximum Marks : 20

Note :— (1) Attempt **FIVE** questions in all.

(2) Question No. 1 is compulsory.

(3) Attempt **ONE** question from each unit.

1. Give answers to any **FOUR** of the following in about **25-30** words each :

(1) What is GPS ?

(2) Define Map.

(3) Give any two qualitative methods for showing relief.

(4) What are Hachures ?

(5) Vertical Interval and Horizontal Equivalent in Contours.

(6) What are Isotherms ?

1×4=4

UNIT—I

2. Write a detailed note on the concept of Global Positioning System.
4
3. What do you understand by Map Design and also discuss the major elements to be kept in mind while preparing a map ?
1+3=4

UNIT—II

4. Explain with diagrams any two of the Pictorial/Qualitative methods to represent relief on the maps.
4
5. What are Contours ? Discuss some important salient features of contours.
1+3=4

UNIT—III

6. What is a weather map ? Write a detailed note on the importance of weather map.
1+3
7. Draw Symbols of any **FOUR** from the following in weather map :
 - (a) 1/2 Sky Covered
 - (b) Cumulonimbus Clouds
 - (c) Pure Air
 - (d) Haze
 - (e) Rain
 - (f) Sleet.
1×4=4

UNIT—IV

8. Draw an imaginary weather map of India for the month of January or July and explain in brief the prevailing weather conditions. 4
9. Write a detailed note on the history of weather forecasting in India, specially some recent advancements in this field. 4

(हिन्दी माध्यम)

नोट :— (1) कुल पाँच प्रश्न करें।

(2) प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है।

(3) प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न कीजिये।

1. निम्नलिखित में से किन्हीं चार का उत्तर लगभग 25-30 शब्दों में दीजिए :

(1) GPS क्या है ?

(2) मानचित्र को परिभाषित कीजिए।

(3) उच्चावच दिखाने के लिए कोई दो गुणात्मक तरीके दें।

(4) रेखा-चित्रण क्या है ?

(5) समोच्च रेखा में उर्ध्वाधर अन्तराल और क्षैतिज समतुल्य ।

(6) समताप रेखाएँ क्या हैं ?

1×4=4

यूनिट-I

2. ग्लोबल अवस्थिति प्रणाली की अवधारणा पर एक विस्तृत नोट लिखें। 4
3. मानचित्र डिज़ाइन से आप क्या समझते हैं ? एक मानचित्र तैयार करते समय ध्यान में रखी जाने वाली प्रमुख बातों की भी चर्चा करें। 1+3=4

यूनिट-II

4. मानचित्रों पर उच्चावच को निरूपित करने के लिए किन्हीं दो सचित्र/गुणात्मक पद्धतियों को रेखाचित्रों द्वारा समझाइए। 4
5. समोच्च रेखाएं क्या हैं ? समोच्च रेखाओं की कुछ महत्वपूर्ण मुख्य विशेषताओं की चर्चा कीजिए। 1+3=4

यूनिट-III

6. मौसमी मानचित्र क्या है ? मौसमी मानचित्र के महत्व पर विस्तृत नोट लिखिए। 1+3=4
7. मौसमी मानचित्र में निम्नलिखित में से किन्हीं चार को चिन्हित करें :
- (a) 1/2 स्काई कवर
 - (b) क्यूम्युलोनिम्बस बादल
 - (c) शुद्ध वायु
 - (d) धुंध
 - (e) वर्षा
 - (f) शिला वृष्टि
- 1×4=4

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਜਨਵਰੀ ਅਥਵਾ ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਲਿਏ ਭਾਰਤ ਕਾ ਏਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਮੌਸਮੀ ਮਾਨਚਿਤਰ ਬਨਾਏਂ ਔਰ ਪ੍ਰਵਰਤਮਾਨ ਮੌਸਮ ਕੀ ਸਥਿਤਿ ਕੋ ਸੰਖੇਪ ਮੇਂ ਸਮਝਾਏਂ। 4
9. ਭਾਰਤ ਮੇਂ ਮੌਸਮ ਕੀ ਭਵਿੱਧਵਾਣੀ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਸੇ ਇਸ ਕੇਤਰ ਮੇਂ ਹਾਲ ਕੀ ਕੁਝ ਪ੍ਰਗਤਿ ਪਰ ਏਕ ਵਿਸ਼੍ਰੁਤ ਨੋਟ ਲਿਖੇਂ। 4

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :— (1) ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

(2) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

(3) ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

1. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਦੇ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ :

(1) GPS ਕੀ ਹੈ ?

(2) ਨਕਸ਼ੇ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।

(3) ਰਾਹਤ (Relief) ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਦੋ ਗੁਣਾਤਮਕ ਢੰਗ ਦੱਸੋ।

(4) ਰੇਖਾ ਚਿਤਰਣ ਕੀ ਹਨ ?

(5) ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਵਿੱਚ ਲੰਬਕਾਰੀ ਅੰਤਰਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰੀਜੰਟਲ ਬਰਾਬਰ।

(6) ਸਮਤਾਪ ਰੇਖਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ ?

1×4=4

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਗਲੋਬਲ ਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨਿੰਗ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 4
3. ਮੈਪ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਕਸ਼ਾ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਖ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। $1+3=4$

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਨਕਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ/ਗੁਣਾਤਮਕ ਤਰੀਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋ ਨੂੰ ਚਿੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝਾਓ। 4
5. ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਕੀ ਹਨ ? ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। $1+3=4$

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਮੌਸਮੀ ਨਕਸ਼ਾ ਕੀ ਹੈ ? ਮੌਸਮੀ ਨਕਸ਼ੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। $1+3=4$
7. ਮੌਸਮੀ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚਾਰ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਬਣਾਓ :
- (a) $1/2$ ਸਕਾਈ ਕਵਰ
 - (b) ਕਿਊਮੁਲੋਨਿੰਬਸ ਬੱਦਲ
 - (c) ਸ਼ੁੱਧ ਹਵਾ
 - (d) ਪੁੰਦ
 - (e) ਮੀਂਹ
 - (f) ਸਲੀਟ।
- $1 \times 4 = 4$

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਜਨਵਰੀ ਜਾਂ ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਮੌਸਮੀ ਨਕਸ਼ਾ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੌਸਮ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 4
9. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੌਸਮ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਤਾਜ਼ਾ ਤਰੱਕੀਆਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 4